

Pienvesien suojelu ja kunnostus talousmetsissä

Suojele ja kunnosta pienvesiä -webinaarisarja

Essi Kiiskinen

12.4.2023

Metsätalous on merkittävä maankäytön muoto

- ▶ Metsät peittävät yli 75 prosenttia Suomen maapinta-alasta.
 - ▶ Puuntuotantoon soveltuvaa metsämaata on 20,3 Mha ja kitumaata 2,5 Mha.
 - ▶ Metsäpinta-alasta 13 % (2,9 Mha) on suojeltuja ja rajoitetussa metsätaloustyössä olevia metsiä.
 - ▶ Täysin hakkuiden ulkopuolelle suojeltuja metsiä on 10,8 % (2,5 Mha).
 - ▶ 80 % suojelluista metsistä sijaitsee Pohjois-Suomessa.
- ▶ Metsätalouden vaikutukset korostuvat erityisesti latvavesissä
 - ▶ Havumetsävyöhykkeen purot on luokiteltu vaarantuneiksi koko maan tasolla. Kehityssuunta on heikkenevä kaikilla havumetsävyöhykkeen virtavesiluontotyypeillä noroista erittäin suuriin jokiin.

Ojitukset

- ▶ Suomen maapinta-alasta soiden osuus on keskimäärin 29 % (8,7 Mha).
 - ▶ Soista metsäojitettuja on 53 % eli 4,6 Mha, mikä vastaa 18 % tämänhetkisestä metsätalouden maasta. Tämän lisäksi ojitettuja kankaita on 1,3 Mha, joista osa on ollut aiemmin soita.
 - ▶ Metsäojitettujen soiden osuus on joillakin alueilla yli 30 % maapinta-alasta
- ▶ Kiintoaine- ja ravinnekuormitus
- ▶ Vesien tummuminen
- ▶ Happamuus- ja metallikuormitus
- ▶ Kunnostusojitustarpeen arviointi, patorakenteet, lietekuopat, kaivukatkot sekä pintavalutus kentät, laskeutusaltaat ja kosteikot
- ▶ Kunnostus: ojien tukkiminen, hiekan poistaminen virtausoloja muuttamalla

Hakkuut ja metsänuudistaminen

- ▶ Maanmuokkaus ja lannoitus
 - ▶ Kiintoaine- ja ravinnekuormitus
- ▶ Rantametsien hakkuut
 - ▶ Varjostuksen väheneminen
 - ▶ Pienilmaston muutos
 - ▶ Eroosio
 - ▶ Lahopuun väheneminen
- ▶ Suojakaistat
 - ▶ Leveys riippuu mm. vesistön tai pienveden tyypistä ja luonnontilaisuudesta, maan pinnanmuodoista ja maalajista.
 - ▶ PEFC: Vähintään 5-10 m. Ei maanmuokkausta, lannoitusta, kantojen korjuuta, pensaskerroksen kasvillisuuden raivausta tai kemiallista torjuntaa kasvinsuojeluaineilla. Puustoa voidaan poimia.
 - ▶ FSC: Suojakaista 15 m ja lannoituksen suojavyöhyke 20 m purojen varsilla. Ei puuston käsittelyä, maanmuokkausta, ojituksia tai kantojen korjuuta

Uomien suoristus ja perkaus

- ▶ Uomia on perattu tukin uittoa varten sekä maankuivatuksen ja tulvasuojelun vuoksi
 - ▶ Virtausolojen yksipuolistuminen
 - ▶ Tulvien äärevöityminen
- ▶ Kunnostus: mutkittelun palauttaminen, kiveäminen, lahoppuun lisääminen

Vaellusesteet

- ▶ Laaja metsätieverkosto → silta- ja tierummut
- ▶ Voivat muodostaa nousuesteen vesieliöstölle

- ▶ Purokunnostuksilla voidaan parantaa metsäpurojen ekologista tilaa ja korjata maankäytön aiheuttamia muutoksia.
- ▶ Ulkoisen kuormituksen vähentämiseksi vaaditaan valuma-alueen suunnittelua ja toimenpiteitä
 - ▶ Metsätalouden osuus ihmistoiminnan aiheuttamasta typpikuormituksesta on 12 % ja fosforikuormituksesta vastaavasti 14 %.
 - ▶ Maaperän eroosion sekä ravinne- ja haitta-ainekuormituksen vähentäminen
 - ▶ Elinympäristöjen turvaaminen
- ▶ Pienvesien suojelu edesauttaa koko valuma-alueen vesistöjen tilan parantamista

Kiitos!

Pyhäjärvi-instituutti
Puhdas vesi, paremmat eväät

